

ΜΟΛΙΕΡΟΥ.—«Οί πανουργίες του Σκαπέν».—«Οί ψευτοσπουδαίερ».—Βασιλικό Θέατρο. — Τά δυό αὐτά ἔργα τοῦ Μολιέρου, παρ' ὄλο πού διαφέρουν πολὺ μεταξύ τους στο εἶδος καί στήν πηγὴ τοῦ κωμικοῦ, παρ' ὄλο πού ἀντιπροσωπεύουν τίς δυό διαφορετικές κατευθύνσεις τῶν κωμωδιῶν του, ἔχουν ὁμῶς κοινὸ χαρακτηριστικὸ τὴν πλούσια μεγαλοφυΐα τοῦ συγγραφέως, τὴν δυνατὴ προσωπικὴ του σφραγίδα. Τὸ γέλιο ξεχύνεται κι' ἀπ' τὰ δυό ἀνετο, πλατύ, μὲ μιὰ φυσικότητα πού καταπλήσσει, καί δὲν καταφέρνουν νὰ φιμώσουν τὴν ἀκατάσχετη ὀρμὴ του οὔτε οἱ χοντρές ἀπίθανότητες, οὔτε τὰ φαρσοειδῆ ἐπεισόδια κι' οἱ μονόπλευροι τεχνητοὶ κι' ἀφύσικοι σχεδὸν χαρακτήρες.

Τὸ πρῶτο, ἓνα εἶδος φάρσας στοῦ σύνολο—ἐξευγενισμένο παιδιτῆς *Commedia dell' arte*— δὲν ἔχει βέβαια τὴ λεπτὴ σάτυρα, τὴ διανοητικὴ ἐμβάθυνση κι' ἀναλυτικὴ χάρη τῶν «*Presieuses ridicules*», τοῦ δευτέρου ἔργου τῆς βραδυᾶς, δὲν ἔχει τὴ δροσιὰ του, τὴ συνέπεια καί τὴν ἐνότητα τοῦ θέματός του. Εἶναι ὁμῶς κι' αὐτὸ γεμάτο ἀπ' τὴ Μολιερικὴ δεξιότητιὰ στήν εὕρεση τοῦ κωμικοῦ στοιχείου, τὴν ἀδιόρατη θλίψη πού κατασταλάζει πίσω ἀπὸ κάθε ξέσπασμα γέλιου, τὴ ζωὴ πού σφαδάζει μέσα στὴν ἐπιτηθευμένη παραδοξότητα τῶν γεγονότων, καί προπαντὸς τὴ διαγρα-

φῆ τῶν χαρακτήρων, πού, στοὺς δυό τοῦλάχιστο ἥρωες, τὸ Ζερόντο καί τὸ Σκαπέν, προετοιμάζει ἢ μᾶλλον προδίδει ὀλότελα τὸν ἀμίμητο πλάστη τῶν ἀθάντων τύπων, πού γεμίζουν τίς κωμωδίες τῶν χαρακτήρων, στίς ὁποῖες κυρίως χρωστᾷ τὴν ἀθανασία του ὁ κλασσικὸς κωμωδιογράφος. Ἄν ξεχάσεις τὸ ἐπεισόδιο τοῦ ξυλοφορτώματος καί τὸ ἀπὸ μηχανῆς τέλος πού λύνει τὰ πράματα μὲ τὸν καλλίτερο τρόπο, «οἱ Πανουργίες τοῦ Σκαπέν» δὲν εἶναι ἐντελῶς φάρσα, ἀφοῦ ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἔργου δὲν στηρίζεται μόνο σὲ ἀπίθανα ἀπρόοπτα, παρὰ κατὰ μέγα μέρος στίς ἱκανότητες τοῦ Σκαπέν, πού μὲ τὸ δαιμόνιο ἐφευρετικὸ πνεῦμα του ξεγελᾷ τὴ φιλαργυρία καί μαλακώνει τὴν ἀύστηρότητα τῆς ἀμείλιχης πατρικῆς τυραννίας.

Τὸ δεύτερο ὁμῶς ἔργο, οἱ «Ψευτοσπουδαίερ», ὅπως μεταφράζεται ὄχι καί τόσο ἄσχημα ὁ τίτλος του, εἶναι ἀλήθεια ἔργο πνοῆς, πού προμηνύει ἀλάνθαστα τὸ δημιουργὸ τοῦ «Φιλάργυρου» καί τοῦ «Ταρτούφου». Οἱ δυό φαντασμένες ἐπαρχιώτισσες ἠρωίδες του, εἶναι κιόλας δυό διαμορφωμένοι χαρακτήρες, βγαλμένοι—πόσο τὸ νοιώθεις αὐτὸ—ἀπὸ μιὰ γελοία πραγματικότητα, πού σίγουρα ἔχει ποζάρει, γιατί κάτω ἀπ' τὴ γελοιογραφία διακρίνεις τὰ ζωντανὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς ὑπαρκτοῦ προτύπου.

Γιὰ τὸ ἀνέβασμα εἶναι καταφανὴς ἡ μεγάλη φροντίδα κι' ἐπιμέλεια τοῦ σκηνοθέτη, πού ἀπέδωκε ἀρκετὰ πλούσια τοὺς καρπούς της. Ὑπῆρχε ἐνιαία πνοὴ κι' ἐσωτερικότητα στὴν παράσταση κι' ἔγινε καλὴ ἐκλογή προσώπων.

Ὁ κ. Μαμίας ἦταν ἓνας τετραπέρατος Σκαπέν, γέμιζε τὴ σκηνὴ μὲ τὴν κίνηση καί τὴν ἔξαρση του. Ὁμῶς—ἴσως νᾶναι ὑποκειμενικὸ, δὲν ξέρω—θαρρῶ πῶς κοιράζει τὸ ὑπερπλέονασμα αὐτοῦ τῆς ἐκφραστικότητος κι' ἡ ἀσθματικὴ προσπάθεια νὰ συγκεντρωθεῖ τὸ ἐνδιαφέρον σ' ἓνα μόνο πρωταγωνιστῆ. Αἰσθανόσουν πῶς τᾶλλα πρόσωπα μπαίνουν πολὺ στὴ σκιά ἀπὸ τὸ ὑπερπαίξιμο τοῦ πρώτου ρόλου. Μόνο ὁ κ. Εὐθυμίου κι' ὁ κ. Λεπενιώτης μὲ τὴ δυνατὴ τους προσωπικότητα κατάφεραν νὰ μὴν ἐπισκιασθοῦν.

Ἡ κ. Ἐλένη Παπαδάκη κι' ἡ κ. Μιράντα ἔπαιξαν μὲ πολλὴ λεπτότητα κι' εὐγένεια κινήσεων κι' ἐκφράσεων. Ἐπιβλητικότερη καί πιὸ φίνα ἢ πρώτη, μὲ περισσότερη τσαχπινιά κι' αὐθορμησία ἢ δεύτερη, ἦσαν κι' ὁ δυὸ ἰδεώδεις στοῦ ρόλου τους.

Δὲν ξεχνῶ τὴν ἐπιτήδευση κι' ὑπερβολικὴ χοντροκοπιὰ πού ὁ ἴδιος ὁ Μολιέρος βάζει στοῦ Μασκαρίλο, ὁμῶς τὸ παίξιμο τοῦ κ. Δενδραμῆ θὰ ταίριαζε μᾶλλον στοῦ πρώτου ἔργου καί λέω πῶς θὰ μπορούσε νὰ συνταιριάσει λίγο τὴν ἀπόδοση τοῦ ἔστω ἐξωτερικοῦ ρόλου του μὲ τὸ διακριτικὸ παίξιμο τῶν ἠρωιδῶν, γιατί ὑπῆρχε μεγάλη ἀντίθεση πού ἔκανε ἐντελῶς ἀπίθανη τὴν ἐπίδρασή του ἐπάνω τους.

Ἡ σκηνογραφία τοῦ πρώτου ἔργου ὠραιότατη βέβαια, μὲ μόνο ἐλάττωμα ἴσως πῶς παραῆταν ὠραία καί

σύνθετη, καί τραβοῦσε περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε τὸ μάτι τοῦ θεατῆ πού δὲ χόρταινε νὰ τὴ βλέπει, τοῦλάχιστο στὴν ἀρχή, καί τὰ πρόσωπα ἔμπαιναν σὲ δεύτερο πλάνο. Ἀντίθετα ἢ δεύτερη μὲ τὴ θαυμαστὴ ἀπλότητά της ἐπλαισιῶνε τὴ θεατρικὴ δράση πολὺ διακριτικὰ κι' ἡ κάθετη γυμνὴ της ἐμφάνιση προωθοῦσε θαρρεῖς πρὸς τὸ βλέμμα τοῦ θεατῆ τὸ γκροῦπ τῶν ἠθοποιῶν.

Τὰ κοστούμια, ἀρμονικότερα σὲ χρώματα καί σύνθεση, ἦσαν περίφημα καί στὰ δυὸ ἔργα.

Μιὰ βραδυὰ Μολιέρου γεμάτη ἐνδιαφέρον, διόλου μονότονη καί κουραστικὴ, ὅπως συμβαίνει συνήθως στίς παραστάσεις κλασσικῶν ἔργων.

ΣΟΦΙΑ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ